

ÖĞRENCİLERİN CİNSİYETLERİNİN İLKÖĞRETİM DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERSİNDEKİ BAŞARI DÜZEYLERİNE ETKİSİ*

The Effect of Genders of Students in Their Success Level
in the Religious Culture and Ethics Course for Primary School

Dr. İsmail ARICI

Firat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

e-posta: isarici@hotmail.com

Özet: Bu araştırma; öğrencilerinin cinsiyetlerinin, İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi'ndeki başarı düzeylerine etkisini belirlemek amacıyla, Ankara ili merkez ilçelerdeki İlköğretim Okulları'nda öğrenim gören öğrencilerden oluşan örneklem grubu üzerinde gerçekleştirilmiş betimsel bir çalışmadır. Araştırma sonucunda, öğrencilerin başarı düzeyleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılaşma olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Din Eğitimi, Din Kültürü, Cinsiyet, Başarı Testi, Öğrenci Başarısı

Abstract: This study is a descriptive study made in order to determine effect of gender of students in their success level in the Religious Culture and Ethics Course for primary school on the exemplary group consisting of students who study in primary schools in Ankara central district. In accordance with the data, there is a significant difference between the success level of students and their gender.

Key Words: Religious Education, Religious Culture, Gender, Achievement Test, Success of Student

Giriş

Öğrenci başarısı eğitim ve okul ile ilgili süreçlerin merkezini oluşturmakta¹, okul hayatı ya da eğitim dendiğinde ilk aklı gelen başarı kavramı olmaktadır.² Eğitim ve öğretim faaliyetlerinde en çok üzerinde durulan konu, faaliyetlerin bir ürünü olan öğrenci başarısıdır. Aynı öğretim kurumunda aynı dersleri benzer metotlarla alan öğrencilerin dönem ya da yıl sonunda akademik başarılarının farklılaşması eğitimcilerin araştırdığı konuların başında gelmektedir.³ Hatta öğrencilerin başarılarının nasıl artırılabilceği yönünde araştırmalar yapmanın, başarısızlığın sebeplerini araştırmanın, bunların nasıl ortadan kaldırılabilceğini incelemenin, eğitim alanında gerçekleştirilen çalışmaların temel amacı olduğu ifade edilmektedir.⁴ Eğitim ve öğretim etkinliklerinin temel amacı, kazanımları gerçekleştirme olduğuna göre, kazanımların ne ölçüde gerçekleştiğinin bir göstergesi olan başarıyı etkileyen faktörlere yönelik araştırmalara da ihtiyaç duyulmaktadır.

Öğrenci başarısızlığı, eğitime yapılan harcamaların önemli bir bölümünün boşa gitmesine⁵, öğrencinin başta ailesi olmak üzere çevresiyle ilişkilerinin bozulmasına, hatta öğrenci intiharlarına⁶ neden olmaktadır. Bu açıdan, öğrencinin başarısız olmasına yol açan etmenlerin tespit edilerek çözüm önerilerinin geliştirilmesi de önem arz etmektedir.

Yine gençlik kesiminin bir bölümünü oluşturan ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin başarı durumları hakkında geçerli ve güvenilir bilgilere sahip olmak, bu yaş grubu için yapılacak plan ve programların hedeflerine ulaşma düzeyini tespit açısından değerlidir ve öğrenmeyi olumlu

* Bu çalışma, araştırmacı tarafından hazırlanan "İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi'nde Öğrenci Başarısını Etkileyen Faktörler" adlı doktora çalışmasından elde edilen verilere dayanılarak hazırlanmıştır.

¹ Halil Işık, "Ortaöğretim Kurumlarında Okul Güvenliği ve Öğrenci Başarısı Arasındaki İlişki", VII. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi, 09-11 Temmuz 2003 İnönü Üniversitesi Malatya, Bildiri Özetleri, Ankara, 2003, s. 119.

² Okul Başarısını Etkileyen Faktörler ve Bu Başarıda Ailenin Rolü, <http://nazilliistiklal.aydin-meb.gov.tr/10f.htm>, 27.12.2006.

³ Hayrettin Ergün, Mustafa Özdemir ve M. Ali Çorlu, "Dil ve Sayısal Yetenekler İle Fizik Başarısı Arasındaki İlişki", *Kastamonu Eğitim Dergisi*, C. 12, No: 2, 2004, ss. 361-368, s. 361.

⁴ İnci Morgil ve Nilgün Seçken, "Kimya Eğitiminde Öğrenci Tutumlarını Etkileyen Faktörlerin Ölçülmesi", www.fedu.metu.edu.tr/UFBMEK-5/b_kitabi/PDF/Kimya/Bildiri/t171DD.pdf

⁵ Leyla Küçükahmet, *Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıkları ve Tutumları*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları No:153, Ankara, 1987, s. 1.

⁶ Mahmut Tezcan, *Gençlik Sosyolojisi*, Üçüncü Baskı, Naturel Yayınları:18, Ankara, 2003, s. 223.

ya da olumsuz yönde etkileyen birçok nedeni ortaya koyması yönünden de önemli bir göstergedir.⁷

İlköğretim çağındaki öğrenciler için zorunlu derslerden biri olan, İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi'nin amaçlarının gerçekleştirilebilmesi için, yeterli donanımına sahip öğretmenlerle, öğrenci merkezli programlara ihtiyaç duyulduğu açıktır. Ancak yetkin öğretmenlerin yetiştirilmesi ve uygun programların hazırlanması, İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi'nin amaçlarının gerçekleştirilmesinde, öğrencilerin bu derste başarı düzeylerinin artırılmasında, daha etkili ve verimli bir öğrenme ortamının oluşturulmasında tek başlarına belirleyici değildir. Bunların yanında, dersin hedeflerin gerçekleşme düzeylerinin, öğrencilerin başarı düzeylerinin ve bunları etkileyen faktörlerin belirlenmesi ve değerlendirilmesi de gerekmektedir.

1. Problem

Öğrencinin ders başarısı üzerinde etkili olan pek çok faktörden söz edilebilir. Başarı güdüsü, kaygı, ailenin nitelikleri, sosyo-ekonomik özellikler, okul ve eğitim koşullarının yeterli- yetersiz oluşu, genel çevre özellikleri, beslenme ve sağlık koşulları, televizyon seyretme alışkanlıkları, temel demografik özellikler, içinde yer aldığı akran grubunun değer ve normları, eğitim programlarının niteliği, okul yöneticilerinin ve eğitim uzmanlarının yeterlilikleri, sınıf düzeyi, dersin türü ve niteliği, eğitim araçlarının niceliği-niteliği ve benzerleri. Bu ve benzeri faktörler, İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi'ne yönelik öğrenci başarı düzeyini de etkilemektedir. Ancak bu ve benzeri faktörlerin hepsini bir araştırmayla ortaya koymak zordur. Bu nedenle çalışmada, öğrencilerin cinsiyetlerinin başarılarına etkisi inceleme alanına alınmıştır.

Gerek istatistiksel veriler gerekse kuramsal görüşler, öğrenim alanında kız öğrencilerin, erkek öğrencilerden daha başarılı oldukları doğrultusunda bir izlenim bırakmaktadır.⁸ Genellikle kız öğrencilerin, algılamada, nesnelerin arasındaki ayrılıkları ve benzerlikleri bulmada, başkalarının haz ve elemelerini paylaşmada ve okul başarısında erkeklerden biraz üstün oldukları vurgulanmıştır.⁹ Okulun gereksinimlerine öğrencinin en iyi şekilde karşılık verebilmesi olarak adlandırabileceğimiz; okula ve okumaya hazır oluşta da kızların erkeklere göre daha başarılı olduklarına dair araştırma

⁷ Ahmet Rahmi Ercan, *Eğitimde Başarı İçin Öğrenci Tanıma Teknikleri*, Eğitimde Temel Kitaplar Dizisi, 3. Baskı, Ankara, 1998, s. 52.

⁸ Nihat Nirun v.d., *12-24 Arası Geçerlin Sosyo-ekonomik Sorunları*, Gazi Üniversitesi Basın-Yayın Yüksekokulu Matbaası, Ankara, 1986, s. 157.

⁹ Davut Işıkdöğün, *Din Öğretiminde Bireysel Farklılıklar*, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Şanlıurfa, 2001, s. 36.

bulgularına rastlanmaktadır.”¹⁰ Kızların daha erken yaşlarda konuşmaya başladıkları, sözcükleri düzgün telaffuz etme vb. bakımından erkek çocuklardan daha avantajlı durumda oldukları ileri sürülmektedir.¹¹

Yukarıdaki açıklama çerçevesinde araştırmanın temel problemi;
Öğrencilerin İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi'ndeki başarı düzeyleri, cinsiyetlerine göre farklılaşmakta mıdır? sorusudur.

2. Denence

Araştırmada test edilen denence şudur:

Öğrencilerin İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi'ndeki başarı düzeyleri cinsiyetlerine göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır.

3. Yöntem

Araştırma; bağımlı değişken olan ilköğretim öğrencilerinin başarı düzeyinin, bağımsız değişken olan cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını, incelediği için, “Nedensel Karşılaştırma” modeline uygundur.¹²

Araştırmanın evreni 2004-2005 öğretim yılında Ankara merkez ilçelerinde bulunan tüm ilköğretim okullarındaki öğrencilerdir. Araştırmada belirlenen denenceyi test etmek amacıyla, “Basit Tesadüfi Örneklem”¹³ yöntemine göre, Ankara İli merkez ilçelerde bulunan ilköğretim okullarının 6. ve 7. sınıflarında öğrenim gören toplam 536 öğrenci araştırmanın örneklem grubunu oluşturmuştur. 8. sınıflar liselere giriş sınav kaygısı nedeniyle kapsam dışı bırakılmıştır.

4. Veri Toplama Araçlarının Geliştirilmesi

Araştırma kapsamında İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programı'nda yer alan hedef ve davranışlara dayalı olarak; öğrencilerinin İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi'ndeki başarı durumlarını belirlemeye yönelik olarak geliştirilen 25 çoktan seçmeli sorunun yer aldığı başarı testleri ve öğrencilerin kişisel özelliklerini tespit

¹⁰ Ayla Oktay, “Okula Başlama Olgunluğunu Etkileyen Sosyo-ekonomik ve Kültürel Faktörlerin İncelenmesi”, *VII. Bilim Kongresi, Bilim Adamı Yetiştirme Grubu Tebliğleri, 6-8 Ekim 1980*, Tübitak Yayınları, Ankara, 1980, s. 177-178.

¹¹ Yıldız Kuzgun, “Zeka ve Yetenekler”, *Eğitimde Bireysel Farklılıklar*, (Ed: Yıldız Kuzgun, Deniz Deryakulu), Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2004, s. 44.

¹² Nedensel Karşılaştırma modeli hakkında bkz., Ali Balcı, *Sosyal Bilimlerde Araştırma, Yöntem, Teknik ve İlkeler*, 5. Baskı, PegemA Yayınları, Ankara, 2005, s. 190-191.

¹³ Basit Tesadüfi Örneklem Yöntemi için bkz., Ayhan Ural ve İbrahim Kılıç, *Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS ile Veri Analizi*, Detay Yayınları, Ankara, 2005, s. 34.

etmeye yönelik olarak hazırlanan soruların yer aldığı anket formu kullanılmıştır

4.1. Başarı Testleri

Başarı testleri, öğrencinin akademik alandaki performansını ölçmek amacıyla kullanılır.¹⁴ Akademik alanla, genellikle, öğrencinin psikomotor ve duyuşsal davranışları dışında kalan, zihinsel davranışları, diğer bir deyişle bilgi ve becerileri kastedilmektedir.¹⁵ Öğrencilerin bir dersten edinmiş oldukları bilgi, beceri ve davranışları da başarı testi kullanılarak ölçülebilmektedir.¹⁶

Bu doğrultuda, İlköğretim 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi'ndeki akademik performanslarını belirlemeye yönelik olarak, 2004-2005 öğretim yılı İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programında yer alan özel amaçlar temel alınarak, İlköğretim 6. Sınıf ve İlköğretim 7. Sınıf Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Başarı Testleri hazırlanmıştır.

4.2. İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Başarı Testleri'nin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları

Geliştirilen başarı testleri; geçerliği, güvenirligi, çeldiricilerinin işlerliği, yeterince duyarlı ölçme yapıp yapmadığı gibi özelliklerinin belirlenmesi amacıyla, ön deneme çalışmasının ardından İteman programıyla test ve madde analizine tabi tutulmuştur.

Testteki her soruya verilen cevapların ayrı ayrı analiz edilmesine madde puanları analizi denir. Seçmeli maddelerin analizinde bunların üç yönü üzerinde durulur. Bunlardan biri maddenin güçlüğü, ikincisi ayırt ediciliği, üçüncüsü de maddenin çeldiricilerinin işlerliğidir.¹⁷

¹⁴ Kuzgun, *Meslek Danışmanlığı Kuramlar ve Uygulamalar*, Ankara, 2000, s. 77.

¹⁵ Ahmann, J.S., Glock, M.D., *Evaluating Pupil Growth, Principles of Tests and Measurements*, Fourth Edition, Allyn and Bacon, Inc., Boston, 1971, Aktaran: Ayşe Beyza Özcanoğlu, *Orta Öğretimde Okul Spor Faaliyetlerine Katılımın Öğrencilerin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkileri*, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 1993, s. 20.

¹⁶ Bülent Öztürk, *Lise Sosyal Bilimler Dersleri Öğretmenlerinin Başarı Testi Hazırlamadaki Yetersizliklerine İlişkin Bir Araştırma*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 1998, s. 67

¹⁷ Başarı testleri, test hazırlama ve madde analizi için Bkz., Hasan Yılmaz, *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*, 7. Basım, Çizgi Kitabevi Yayınları, Konya, 2004, s. 209-227.; Durmuş Ali Özçelik *Test Hazırlama Klavuzu*, ÖSYM Yayınları, Ankara, 1989; Mehmet Ural, Hasan Erdoğan ve Müfide Ural, *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*, Üçüncü Baskı, Ankara, 1993, s. 155-204.; M. Fuat Turgut, *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Metotları*, Yedinci Baskı, Ankara, 1990, s. 116-170.; Cavide Demirci, "İlköğretimde Başarı Testi Geliştirmeye Bir Örnek", *Cumhuriyetin 75. Yılında İlköğretim, I. Ulusal Sempozyumu*, 27-28 Kasım Ankara, Hüseyin Hüsnü Tekişik Eğitim Araştırma Geliştirme Merkezi

Analiz sonucunda madde güçlük düzeyleri uygun olmayan, ayırt edicilikleri düşük maddeler testlerden çıkarılmış, iyi çalışmayan çeldiricilerde gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Böylece, 6.ve 7. sınıflar için hazırlanan başarı testlerin soru sayısı 25 olarak belirlenmiştir. Başarı testinden alınabilecek en düşük puan 0, alınabilecek en yüksek puan 25'dir.

Tablo 1'de, 6. sınıflar için geliştirilen İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Başarı Testi'nin analiz sonuçlarını gösteren Tablo verilmiş, gerekli açıklamalar yapılmıştır.

Tablo 1. 6. Sınıf Başarı Testi Madde Analizi Tablosu

Madde No	Madde Güçlük İndeksi	Madde Ayrıcılık İndeksi
Madde1	.80	.25
Madde2	.48	.27
Madde3	.32	.31
Madde4	.67	.38
Madde5	.90	.48
Madde6	.78	.70
Madde7	.88	.71
Madde8	.60	.51
Madde9	.88	.73
Madde10	.76	.59
Madde11	.86	.66
Madde12	.87	.63
Madde13	.71	.55
Madde14	.70	.52
Madde15	.71	.84
Madde16	.88	.96
Madde17	.57	.58

Yayınlari: 1, Ankara, 1998. ss. 255-259.; Doğan Çağlar, *Başarının Ölçülmesi ve Değerlendirme*, Uludağ Üniversitesi Yayınları: 8, Bursa, 1983.; İbrahim Ethem Özgüven, *Psikolojik Testler*, Beşinci Baskı, Pdrem Yayınları, Ankara, 2003, ss. 83-120, 145-159.; Turgut, *Öğrenci Başarısının Değerlendirilmesi*, Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Dairesi Araştırma ve Değerlendirme Bürosu, Ankara, 1969.; Vahit Bademci, *Hedefin Davranışlara Çevrilmesi Davranışlardan Seçmeli Test Maddeleri Yazılması*, Gazi Kitabevi, 3. Baskı, Ankara, 1999.; Nizamettin Koç, "Standart Başarı Testlerinin Bir Eğitim Sisteminde Verilen Çeşitli Kararlardaki Yeri ve Önemi", *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, C. 17, S. 1-2, 1984, ss. 159-172.; Nuri Doğan, A. Ata Tezbaşaran, "Klasik Test Kuramı ve Örtük Özellikler Kuramının Örneklemir Bağlamında Karşılaştırılması", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25, 2003, ss. 58-67, s. 58.

Madde18	.80	.62
Madde19	.84	.75
Madde20	.71	.60
Madde21	.40	.31
Madde22	.77	.53
Madde23	.76	.58
Madde24	.74	.61
Madde25	.58	.26

Maddelerin Güçlük İndekslerinin Ortalaması:	0.73
Maddelerin Ayırıcılık İndekslerinin Ortalaması:	0.55
Alpha:	0.74

İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi'ndeki başarı düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilen 25 maddelik Başarı Testi'ne ait analiz sonuçlarına göre, maddelerin güçlük indeksleri .32 ile .90 arasında değişmektedir. Maddelerin güçlük indekslerinin ortalaması da, .73'dür. Maddelerin ayırıcılık indeksleri, .25 ile .96 arasında değişmektedir. Maddelerin ayırıcılık indekslerinin ortalaması da .55'dir. Başarı Testinin Alpha Güvenirlik Katsayısı ise .74'dür.

Madde güçlük indeksi 0.60-0.90 arası, madde ayırt edicilik indeksi 0.20' den büyük olan maddenin tipik iyi bir madde olduğu ifade edilmektedir.¹⁸ Başarı testlerinin güvenilirlik katsayılarının .70 den büyük olması da testin güvenilirlik düzeyinin yeterliliğine işaretler.¹⁹ Yapılan analizin sonuçları, 6. sınıflar için hazırlanan başarı testinin geçerliliğinin ve güvenilirlik düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 2'de, 7. sınıflar için geliştirilen İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Başarı Testleri'nin analiz sonuçlarını gösteren Tablo verilmiş, gerekli açıklamalar yapılmıştır.

Tablo 2. 7. Sınıf Başarı Testi Madde Analizi Tablosu

Madde No	Madde Güçlük İndeksi	Madde Ayırıcılık İndeksi
Madde1	.85	.47
Madde2	.88	.68
Madde3	.65	.35

¹⁹ Güvenirlik konusu için bkz., Yılmaz, a.g.e., s. 215.; Mehmet Özyürek, *Standartlaştırılmış Başlı Testler (Modül)*, Gazi Eğitim Fakültesi Yayınları: 4, Ankara, 1995, s. 51.

Madde4	.81	.47
Madde5	.86	.74
Madde6	.71	.44
Madde7	.89	.88
Madde8	.85	.66
Madde9	.64	.50
Madde10	.77	.71
Madde11	.86	.85
Madde12	.70	.56
Madde13	.71	.88
Madde14	.69	.58
Madde15	.74	.76
Madde16	.73	.63
Madde17	.79	.91
Madde18	.85	.83
Madde19	.82	.91
Madde20	.82	.74
Madde21	.71	.75
Madde22	.69	.67
Madde23	.85	.87
Madde24	.79	.73
Madde25	.75	.56

Maddelerin Güçlük İndekslerinin Ortalaması:	0.78
Maddelerin Ayırıcılık İndekslerinin Ortalaması:	0.69
Alpha:	0.85

İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi'ndeki başarı düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilen 25 maddelik Başarı Testi'ne ait analiz sonuçlarına gösterir Tablo incelendiğinde, maddelerin güçlük indekslerinin .64 ile .89 arasında, ayırıcılık indekslerinin de, .35 ile .91 arasında değiştiği görülecektir. Maddelerin güçlük indekslerinin ortalaması, .78, ayırıcılık indekslerinin ortalaması da .69'dur. Başarı Testinin Alpha Güvenirlik Katsayısı ise .85'dir.

Madde güçlük indeksi 0.60-0.90 arası, madde ayırt edicilik indeksi de 0.20' den büyük maddenin tipik iyi bir madde olduğu göz önüne alındığında testin geçerliliğinin yüksek olduğu ifade edilebilir. Alpha güvenirlilik katsayısının da .87 olması testin güvenilirlik düzeyinin yüksekliğine işarettir.

Bütün bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, ilköğretim 6.ve 7. sınıf öğrencilerin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi başarı düzeylerini

ölçmeye yönelik hazırlanan başarı testlerinin geçerli ve güvenilir oldukları görülmektedir.

5. Verilerin Çözümlemesi

Araştırma verilerinin çözümlemesinde ve istatistiksel analizlerde SPSS paket programı kullanılmıştır. İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi'nde öğrenci başarı düzeyini belirlemek amacıyla uygulanan başarı testinden elde edilen verilerle ve öğrencilerin kişisel özellikleriyle ilgili olarak betimsel istatistik teknikleri kullanılarak, frekans ve yüzde dağılımları v.b. bulgular sunulmuştur.

Araştırmanın bağımlı değişkeni; "İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Başarı Düzeyi" ile, bağımsız değişken; "Cinsiyet" arasında farklılaşma olup olmadığını test etmek için iki alt kategoriye sahip bağımsız Örneklemeler için İlişkisiz Örneklemeler T-Testi (One-Sample T Test) uygulanmıştır. İstatistiksel analizlerde 0.5 anlamlılık düzeyi esas alınmıştır.

6. Bulgular ve Yorum

6.1. Öğrencilerin Cinsiyetleri

- Tablo 3'de öğrencilerin cinsiyetlerine göre dağılımları verilmektedir.

Tablo 3. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımları

Cinsiyet	f	%
Kız	260	48,5
Erkek	276	51,5
Toplam	536	100,0

Tablo 3'e göre, araştırmaya katılan öğrencilerin, % 48,5'i (260) kız, % 51,5'si (276) ise erkektir. Araştırmaya katılanların yaklaşık yarısını kız öğrencilerin diğer yarısını da erkek öğrencilerin oluşturduğu görülmektedir.

6.2. Öğrencilerin Başarı Düzeylerine İlişkin Bulgular

Öğrencilerin, İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Başarı Testi'nden almış oldukları puanların betimsel analizi sonucu elde edilen ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 4'de verilmiştir.

Tablo 4. Öğrencilerin Başarı Toplam Puanlarının Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

N	Madde Sayısı	X	S
536	25	18,85	4,413

Tablo 4'e göre, toplam 536 öğrencinin katıldığı, 25'er maddelik başarı testlerinden elde edilen puanların ortalaması, $X = 18,85$, standart sapması da, $S = 4,413$ 'dir. Öğrencilerin başarı düzeyleri ile ilgili bir fikir edinebilmek için ortalama ve standart sapma değerleri kullanılarak ²⁰ zayıf, orta ve yüksek şeklinde üç grup oluşturulmuştur.

Tablo 5'de Öğrencilerin başarı düzeylerine göre dağılımları verilecektir.

Tablo 5. Öğrencilerin Başarı Durumlarına Göre Dağılımları

Başarı Durumu (RECODE)	N	X
Zayıf	102	19,0
Orta	361	67,4
Yüksek	73	13,6
<i>Toplam</i>	<i>536</i>	<i>100,0</i>

Tablo'ya göre zayıf grubundaki öğrenci sayısı 102 (%19), orta grubundaki öğrenci sayısı 361 (%67,49), yüksek grubundaki öğrenci sayısı da 73 (%13,6)'dır. Öğrencilerin genel olarak orta başarı düzeyinde oldukları görülmektedir.

Başarı toplam puanları normale yakın bir dağılım sergiledikleri için istatistiksel analizlerde parametrik istatistik testlerinin uygulanmasına karar verilmiştir. Çünkü şartlar uyarırsa, parametrik istatistik teknikleri, parametrik olmayan testlere göre daha güçlü kabul edilmektedir.²¹ Bu doğrultuda, öğrencilerin başarı düzeyleri değerlendirilirken gruplandırılmış hali değil ortalama puanlar esas alınmıştır.

²⁰ Grup puanlarının aritmetik ortalamasıyla standart sapmasını ölçüt olarak değerlendirme yapılması ile ilgili olarak bkz., Yılmaz, *a.g.e.*, s. 189.

²¹ Bkz., Ural ve Kılıç, *a.g.e.*, s. 58.; Balcı, *a.g.e.*, s. 204, 206.

6.3. Öğrencilerin Başarı Düzeyleri İle Cinsiyetleri Arasındaki Farklılaşma

Araştırmanın denencesi:

“Öğrencilerin İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi başarı düzeyleri cinsiyetlerine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır.” şeklinde ifade edilmişti.

Denenciyi test etmek amacıyla; erkek ve kız öğrencilerin İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Başarı Testleri’nden elde ettikleri puanların ortalamaları, standart sapmaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın önemliliği İlişkizisiz Örneklemeler t-Testi ile test edilmiş ve sonuçlar, Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Öğrencilerin Başarı Puanı Ortalamalarının Cinsiyetlerine Göre Farklılaşma Durumuna Yönelik T-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	X	S	Sd	t	p
Kız	260	19,75	3,785	518,714	-4,730	0.000
Erkek	276	17,99	4,784			

(Tablo değerleri varyansların eşitsizliğine göre alınmıştır.)

Yapılan t-Testi analizi sonucuna göre, araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetleri ve başarı puanlarının ortalamaları arasında anlamlı bir farklılaşma vardır [$t(518,714) = -4,730, p < .05$].

Kız öğrencilerin başarı puanı ortalamaları $X = 19,75$ iken, erkek öğrencilerin başarı puanı ortalamaları $X = 17,99$ ’dur. Bulgulara göre, kız öğrencilerle erkek öğrencilerin başarı puanları arasında önemli düzeyde bir farklılaşma vardır ve kız öğrenciler erkek öğrencilere göre daha başarılıdır. Bu durum; cinsiyetin, öğrencilerin İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi’ndeki başarılarını etkileyen bir faktör olarak görülebileceğini göstermektedir.

Sonuç olarak, araştırmaya katılan öğrencilerin İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi başarı düzeylerinin, cinsiyetlerine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığına yönelik denencemiz doğrulanmıştır.

7. Sonuç ve Değerlendirme

Araştırmanın; öğrencilerin cinsiyetleri ile İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi’ndeki başarı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılaşma olduğuna yönelik bulgusu, öğrenci başarısını konu edinen araştırmalardaki kuramsal ve uygulamaya dayalı verilerle örtüşmektedir. Hem yurt içinde,

hem de yurt dışında eğitim alanında yapılan araştırmalarda, çoğunlukla kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha başarılı oldukları görülmektedir.²²

Din öğretimi alanında yapılan araştırmaların sonuçlarına bakıldığında da genelde kız öğrencilerin daha başarılı olduklarına yönelik bulgulara rastlanmaktadır.²³ İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi'nde öğrenci başarısını etkileyen faktörleri konu edinen Çapar'ın cinsiyet faktörüyle ilişkili bulgusuna göre, kız öğrenciler daha başarılıdır.

Çapar, bu bulguyu kızların genellikle erkeklere göre daha az sosyal hayatta yer almalarına, erkeklere oranla vakitlerinin çoğunu evde geçirmelerine bağlamaktadır.²⁴ İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi'nde öğrenci başarısını konu edinen bir başka araştırma olan Ayas'ın araştırmasında ise, cinsiyete göre anlamlı bir farklılaşma olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.²⁵

Öğrenim yaşamında genellikle kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha başarılı olmalarına yönelik olarak; "Kız öğrencilerin özellikle ezber gerektiren konularda erkek öğrencilerden daha başarılı oldukları, başkalarının beklentilerine ve onayına daha duyarlı davranışlar sergiledikleri, bu özelliklerin, akademik alanda erkek öğrencilerden daha başarılı olmalarına yol açabileceği"²⁶ görüşü de ileri sürülmektedir.

²² Kız öğrencilerin ilköğretim, lise ve üniversite düzeyinde erkek öğrencilerden daha başarılı olduklarına yönelik bazı araştırma bulguları için bkz., Şaban Karacık, *Lise Öğrencilerinin Genel Yetenek Düzeyleri İle Akademik Başarı Düzeyleri Arasındaki İlişki (Kastamonu İlinde Bir Araştırma)*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 1998, s. 20-21, 46-48.; Leyla Coşkun, *Yatılı, Taşınmalı ve Normal Eğitim Yapılan İlköğretim Okulu Öğrencilerinde Akademik Başarı, Okula İlişkin Tutum, Algılanan Sosyal Destek ve Davranış-Uyum Sorunları Arasındaki İlişkiler*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2004, s. 4, 68.; Özgüven, "Lise Öğrencilerinin Farklı Ders Gruplarındaki Başarılarını Yordayıcı Faktörler", *VII. Bilim Kongresi, Bilim Adamı Yetiştirme Grubu Tebliğleri, 6-8 Ekim 1980, Tübitak Yayınları*, Ankara, 1980, ss. 185-201., s. 188.; Özgüven, *Üniversite Öğrencilerinin Akademik Başarılarını Etkileyen Zihinsel Olmayan Faktörler*, s. 23.; Şakir Berber, *Sosyo-Ekonomik Faktörlerin ve Ana-Baba Tutumlarının Okul Başarısına Etkisi*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 1990, s. 55.; Gülbin Fırat Ulular, *Ortaokul Öğrencilerinin Okul Başarılarını Etkileyen Zihinsel Olmayan Etmenler*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 1997, s. 28.

²³ Bkz., Hasan Aydemir, *Malatya Merkez İlköğretim Okulları İle Özel İlköğretim Okullarında İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Program Uygulamalarında Karşılaşılan Sorunlar*, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Bilim Uzmanlığı Tezi), Malatya, 1998, s. 118-119.

²⁴ Keziban Çapar, *Din Öğretiminde Duyuşsal Giriş Özelliklerinin Başarıya Etkisi (İlköğretim 6., 7. ve 8. Sınıflar Üzerinde Bir Alan Araştırması)*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2001, s. 31.

²⁵ Mehmet Ayas, *İlköğretimde İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi'nin Başarısını Etkileyen Faktörler*, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Samsun, 2000, s. 49.

²⁶ Kuzgun, "a.g.m.", s. 44.

Özellikle sosyal bilimlerde kızların ders çalışma alışkanlıkları ve tutumlarının erkeklere göre daha olumlu olduğu dikkati çekmektedir.²⁷ Araştırma bulgularının, eğitim-öğretimin bütün dönemleri boyunca, kız öğrencilerin sözel beceri düzeylerinin erkeklerin sözel beceri düzeylerinden daha yüksek olduğu ifade edilmektedir.²⁸

Kuzgun, kız öğrencilerin çoğunlukla erkek öğrencilerden daha başarılı olduğu yönündeki bulguları şu şekilde yorumlamıştır:

*...araştırma sonuçlarına göre; erkek öğrenciler soyut ve uzun vadeli hedeflere, kız öğrenciler ise somut ve kısa vadeli hedeflere yönelmişlerdir. Kızlar dil yeteneği ve edebiyat becerilerinde erkeklerden, erkekler de soyutlama gücü bakımından kızlardan üstün bulunmuştur. Erkek öğrencilerin bu üstünlüğü onların ders başarılarını kolaylaştırmaktan çok güçleştirmektedir. Çünkü okuldaki çalışmalar daha çok dil yeteneğini gerektirmektedir. Kızlar problemlere, öğretildiği biçimi ile, alışılmış şekilde yaklaşmaktadırlar. Bu tutumları ile öğretmenlerin öğrettiklerini tekrarladıkları için iyi not almaktadırlar. Teorik ilgileri olan erkek çocuklar öğretmenin anlattıklarının dışına çıktıkları ve dil becerilerinin çok iyi olmaması nedeniyle iyi not alamamaktadırlar. Erkekler ancak standart testlerde gerçek başarılarını ortaya koyabilmektedirler...*²⁹

Türk toplumundaki baskın çocuk yetiştirme kültürüne göre, kızlar erkeklere nazaran daha çok aile kontrolü altında tutulmaktadırlar. Bu durum onların evde daha çok vakit geçirmelerine, ders dışı ilgi alanlarına daha az vakit ayırmalarına, ders çalışma zamanlarının fazla olmasına dolayısıyla, okul başarılarının yüksek olmasına sebep olabilir.

Yine geleneksel olarak erkek çocuklar, okulda daha atılan ve hırçındırlar, oysa kız öğrenciler daha uyumlu, düzenli ve daha sorumluluk sahibidirler.³⁰ Ayrıca erkekler sınıf içinde çevreleri ile daha meşguldürler ve kızlara oranla daha fazla dışa yönelim problemi yaşamaktadırlar.³¹ Bu durum, kız öğrencileri, derslere ve öğretmenlere uyum, ders çalışma alışkanlıkları ve derse ayrılan süre açısından, daha avantajlı kılabilir ve erkek öğrencilerden daha başarılı olabilirler. Ayrıca, davranış bozukluklarının erkek öğrencilerde kız öğrencilerden fazla olması, erkek öğrencilerin

²⁷ Küçükahmet, *a.g.e.*, s. 27.

²⁸ M. Ruhi Köse, "Başarı Yönelimlerindeki Cinsiyet Farklılıkları, Akademik Seçim ve Edinimlere Dönük Etkiler", *Eğitim ve Bilim*, C. 22, S. 107, Ocak 1998, ss. 36-45, s. 40.

²⁹ Bkz., Kuzgun, *a.g.e.*, s. 67.

³⁰ Bkz., Z. Fulya Temel ve Ayşe Aksoy, *Ergen ve Gelişimi Yetişkinliğe İlk Adım*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2001, s. 122.; Vassilis Saroglou, "Gençlerin Dinleri ve Kişilikleri: Belçika'da Yapılan Yeni İncelemeler", *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Çev: Veysel Uysal, Aynı Basım, S. 19, 2000, ss. 123-144, s. 134.

³¹ Coşkun, *a.g.e.*, s. 68-69.

akademik başarılarının kız öğrencilerden düşük olma sebeplerinden biri olarak gösterilebilir.³²

Öğrenci başarısına yönelik olarak cinsiyet faktörüne ilişkin literatürdeki kuramsal ve istatistiksel veriler, genel olarak, araştırmamızda tespit ettiğimiz, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha başarılı olduğuna yönelik bulguyu destekler görünmektedir. Kız ve erkek öğrencilerin başarı düzeylerindeki bu farklılığı yorumlarken, cinsiyetle ilgili genetik faktörleri ileri sürmekten ziyade, kız ve erkek öğrencilerin yetişme biçimleri ve çevresel faktörleri incelemek daha doğru bir yaklaşım olabilir. Göz önünde bulundurduğumuz gereken bir nokta da, örneklem grubunun batı modeline benzer bir şehir olan, cinsiyet ayrımcılığının daha az uygulandığı kanaatini uyandıran, başkent Ankara'dan seçilmiş olmasıdır. Bu durum sonucu etkilemektedir diye düşünüyoruz. Cinsiyet açısından ayırım yapıldığı düşünülen farklı ilerde yapılacak çalışmaların bu bulgunun yorumunu aydınlatacağı kanısındayız.

KAYNAKLAR

- Ahmann, J.S. ve Glock, M.D., *Evaluating Pupil Growth, Principles of Tests and Measurements*, Fourth Edition, Allyn and Bacon, Inc. , Boston, 1971.
- Ayas, Mehmet, *İlköğretimde İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinin Başarısını Etkileyen Faktörler*, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Samsun, 2000.
- Aydemir, Hasan, *Malatya Merkez İlköğretim Okulları İle Özel İlköğretim Okullarında İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Dersi Program Uygulamalarında Karşılaşılan Sorunlar*, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Bilim Uzmanlığı Tezi), Malatya, 1998.
- Bademci, Vahit, *Hedefin Davranışlara Çevrilmesi Davranışlardan Seçmeli Test Maddeleri Yazılması*, Gazi Kitabevi, 3. Baskı, Ankara, 1999.
- Balcı, Ali, *Sosyal Bilimlerde Araştırma, Yöntem, Teknik ve İlkeler*, PegemA Yayınları, Ankara, 2005.
- Berber, Şakir, *Sosyo-ekonomik Faktörlerin ve Ana-Baba Tutumlarının Okul Başarısına Etkisi*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 1990.
- Coşkun, Leyla, Yatılı, *Taşmalı ve Normal Eğitim Yapılan İlköğretim Okulu Öğrencilerinde Akademik Başarı, Okula İlişkin Tutum, Algılanan Sosyal Destek ve Davranış-Uyum Sorunları Arasındaki İlişkiler*, Hacettepe

³² Nilüfer Hakbilen, *İlkokul Çağı Çocuklarının Okul Başarılarını Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi*, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara, 1984, s. 84.

- Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2004.
- Çağlar, Doğan, *Başarının Ölçülmesi ve Değerlendirme*, Uludağ Üniversitesi Yayınları: 8, Bursa, 1983.
- Çapar, Keziban, *Din Öğretiminde Duyuşsal Giriş Özelliklerinin Başarıya Etkisi (İlköğretim 6., 7. ve 8. Sınıflar Üzerinde Bir Alan Araştırması)*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2001.
- Demirci, Cavide, “İlköğretimde Başarı Testi Geliştirmeye Bir Örnek”, *Cumhuriyetin 75. Yılında İlköğretim, 1. Ulusal Sempozyumu, 27-28 Kasım Ankara*, Hüseyin Hüsnü Tekişik Eğitim Araştırma Geliştirme Merkezi Yayınları: 1, Ankara, 1998. ss. 255-259.
- Doğan, Nuri, Tezbaşaran ve A. Ata, “Klasik Test Kuramı ve Örtük Özellikler Kuramının Örneklemler Bağlamında Karşılaştırılması”, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25, 2003, ss. 58-67.
- Ercan, Ahmet Rahmi, *Eğitimde Başarı İçin Öğrenci Tanıma Teknikleri*, Eğitimde Temel Kitaplar Dizisi, 3. Baskı, Ankara, 1998.
- Ergün, Hayrettin, Özdemir, Mustafa ve Çorlu, M. Ali, “ Dil ve Sayısal Yetenekler İle Fizik Başarısı Arasındaki İlişki”, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, C. 12, No: 2, 2004, ss. 361-368.
- Fırat Ulular, Gülbin, *Ortaokul Öğrencilerinin Okul Başarılarını Etkileyen Zihinsel Olmayan Etmenler*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 1997.
- Hakbilen, Nilüfer, *İlkokul Çağı Çocuklarının Okul Başarılarını Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi*, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara, 1984.
- Işık, Halil, “Ortaöğretim Kurumlarında Okul Güvenliği ve Öğrenci Başarısı Arasındaki İlişki”, *VII. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi*, 09-11 Temmuz 2003 İnönü Üniversitesi Malatya, Bildiri Özetleri, Ankara, 2003.
- Işıkdoğan, Davut, *Din Öğretiminde Bireysel Farklılıklar*, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Şanlıurfa, 2001.
- Karacık, Şaban, *Lise Öğrencilerinin Genel Yetenek Düzeyleri İle Akademik Başarı Düzeyleri Arasındaki İlişki (Kastamonu İlinde Bir Araştırma)*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 1998.
- Koç, Nizamettin, “Standart Başarı Testlerinin Bir Eğitim Sisteminde Verilen Çeşitli Kararlardaki Yeri ve Önemi”, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, C. 17, S. 1-2, 1984, ss. 159-172.

- Köse, M. Ruhi, "Başarı Yönelimlerindeki Cinsiyet Farklılıkları, Akademik Seçim ve Edinimlere Dönük Etkiler", *Eğitim ve Bilim*, C. 22, S. 107, Ocak 1998, ss. 36-45.
- Kuzgun, Yıldız, *Meslek Danışmanlığı Kuramları ve Uygulamaları*, Ankara, 2000.
- Kuzgun, Yıldız, "Zeka ve Yetenekler", *Eğitimde Bireysel Farklılıklar*, (Ed: Yıldız Kuzgun, Deniz Deryakulu), Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2004.
- Küçükahmet, Leyla, *Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıkları ve Tutumları*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları No:153, Ankara, 1987.
- Morgil, İnci ve Seçken, Nilgün, "Kimya Eğitiminde Öğrenci Tutumlarını Etkileyen Faktörlerin Ölçülmesi", www.fedu.metu.edu.tr/UFBMEK-5/b_kitabi/PDF/Kimya/Bildiri/t171DD.pdf kimyatutum
- Nirun, Nihat v.d., *12-24 Arası Gençlerin Sosyo-ekonomik Sorunları*, Gazi Üniversitesi Basın-Yayın Yüksekokulu Matbaası, Ankara, 1986.
- Oktay, Ayla, "Okula Başlama Olgunluğunu Etkileyen Sosyo-ekonomik ve Kültürel Faktörlerin İncelenmesi", *VII. Bilim Kongresi, Bilim Adamı Yetiştirme Grubu Tebliğleri, 6-8 Ekim 1980*, Tübitak Yayınları, Ankara, 1980, ss. 167-178.
- Okul Başarısını Etkileyen Faktörler ve Bu Başarıda Ailenin Rolü, <http://nazillistiklal.aydin-meb.gov.tr/10f.htm>, 27.12.2006.
- Özcanoglu, Ayşe Beyza, *Orta Öğretimde Okul Spor Faaliyetlerine Katılımın Öğrencilerin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkileri*, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 1993.
- Özçelik, Durmuş Ali, *Test Hazırlama Klavuzu*, ÖSYM Yayınları, Ankara, 1989.
- Özgüven, İbrahim Ethem, "Lise Öğrencilerinin Farklı Ders Gruplarındaki Başarılarını Yordayıcı Faktörler", *VII. Bilim Kongresi, Bilim Adamı Yetiştirme Grubu Tebliğleri, 6-8 Ekim 1980*, Tübitak Yayınları, Ankara, 1980, ss. 185-201.
- Özgüven, İbrahim Ethem, *Psikolojik Testler*, Beşinci Baskı, Pdrem Yayınları, Ankara, 2003.
- Özgüven, İbrahim Ethem, *Üniversite Öğrencilerinin Akademik Başarılarını Etkileyen Zihinsel Olmayan Faktörler*, Ankara, 1974.
- Öztürk, Bülent, *Lise Sosyal Bilimler Dersleri Öğretmenlerinin Başarı Testi Hazırlamadaki Yetersizliklerine İlişkin Bir Araştırma*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 1998.
- Özyürek, Mehmet, *Standartlaştırılmış Bağül Testler (Modül)*, Gazi Eğitim Fakültesi Yayınları: 4, Ankara, 1995.
- Saroglou, Vassilis, "Gençlerin Dinleri ve Kişilikleri: Belçika'da Yapılan Yeni İncelemeler", *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Çev: Veysel Uysal, Ayı Basım, S. 19, 2000, ss. 123-144.

- Temel, Z. Fulya ve Aksoy, Ayşe, *Ergen ve Gelişimi Yetişkinliğe İlk Adım*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2001.
- Tezcan, Mahmut, *Gençlik Sosyolojisi*, Üçüncü Baskı, Naturel Yayınları:18, Ankara, 2003.
- Turgut, M. Fuat, *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Metotları*, Yedinci Baskı, Ankara, 1990.
- Turgut, M. Fuat, *Öğrenci Başarısının Değerlendirilmesi*, Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Dairesi Araştırma ve Değerlendirme Bürosu, Ankara, 1969.
- Ural, Ayhan ve Kılıç, İbrahim, *Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS ile Veri Analizi*, Detay Yayınları, Ankara, 2005.
- Ural, Mehmet; Erdoğan Hasan ve Ural, Müfide, *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*, Üçüncü Baskı, Ankara, 1993.
- Yılmaz, Hasan, *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*, 7. Basım, Çizgi Kitabevi Yayınları, Konya, 2004.